

قانون پولی و بانکی کشور

مصوب 1351.4.18

قسمت اول - پول

ماده 1 -

الف - واحد پول ایران ریال است. ریال برابر صد دینار است.

ب - یک ریال برابر یکصد و هشت هزار و پنجاه و پنج ده میلیونیم 0.0108055 گرم طلای خالص است.

ج - تغییر برابری ریال نسبت به طلا به پیشنهاد بانک مرکزی ایران و موافقت وزیر دارایی و تأیید هیأت وزیران و تصویب کمیسیونهای دارایی مجلسین میسر خواهد بود.

د - برابر پولهای خارجی نسبت به ریال و نرخ خرید و فروش ارز از طرف بانک مرکزی ایران با رعایت تعهدات کشور در مقابل صندوق بین المللی پول محاسبه و تعیین می شود.

ماده 2 -

الف - پول رایج کشور به صورت اسکناس و سکه های فلزی قابل انتشار است.

ب - فقط اسکناس و پولهای فلزی که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق این قانون انتشار می یابد جریان قانونی و قوه ابراء دارد.

ج - تعهد پرداخت هر گونه دین و یا بدهی فقط به پول رایج کشور انجام پذیر است مگر آن که با رعایت مقررات ارزی کشور ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار داده شده باشد.

د - مسکوکات طلا رواج قانونی ندارد.

ه - مقررات مربوط به ورود و صدور طلا و نقره به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و موافقت وزیر دارایی و تصویب هیأت وزیران تعیین می شود.

و - مبلغ اسمی - شکل - جنس - رنگ - اندازه - نقشه و سایر مشخصات اسکناسها و سکه های فلزی رایج کشور به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و تصویب وزیر دارایی با رعایت مقررات این قانون تعیین خواهد گردید.

میزان سکه های فلزی به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و تصویب وزیر دارایی تعیین خواهد شد.

ز - اسکناس دارای امضاء وزیر دارایی و رییس کل بانک مرکزی ایران خواهد بود.

ماده 3 -

الف - امتیاز انتشار پول رایج کشور در انحصار دولت است و این امتیاز با رعایت مقررات این قانون منحصرأ به بانک مرکزی ایران و اگذار می شود.

ب - میزان قوه ابراء سکه های فلزی رایج کشور و همچنین طرز جمع آوری و شرایط خروج اسکناسها و سکه ها از جریان به وسیله بانک مرکزی ایران با تأیید شورای پول و اعتبار پس از تصویب وزیر دارایی تعیین و از طریق درج در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از روزنامه های کثیرالانتشار پایتخت و پخش از شبکه رادیو و تلویزیون کشور به اطلاع عموم می رسد.

ماده 4 -

الف - تعهد بانک مرکزی ایران در مقابل اسکناسها با سکه های فلزی منتشر شده منحصر به پرداخت پول رایج کشور خواهد بود.

ب - بانک مرکزی ایران در قبال سرقت یا فقدان یا از بین رفتن اسکناسها و سکه های فلزی در دست اشخاص هیچگونه تعهد و مسئولیتی نخواهد داشت.

ج - بانک مرکزی ایران در مدتی که کمتر از ده سال نخواهد بود اسکناسها و سکه های فلزی را که طبق بند ب ماده 3 این قانون از جریان خارج می شوند و رواج قانونی خود را از دست می دهند با پول رایج کشور معاوضه خواهد نمود و پس از انقضای مدت مقرر تعهدی در قبال آنها نخواهد داشت و اسکناسها و سکه های فلزی تعویض نشده به حساب خزانه منظور خواهد شد.

ماده 5 -

الف - بانک مرکزی ایران باید برابر صد درصد اسکناس های منتشر شده همواره دارایی هایی به شرح زیر به عنوان پشتوانه در اختیار داشته باشد.

1 - طلا طبق ماده 6.

2 - ارز طبق ماده 7.

3 - اسناد و اوراق بهادار طبق مواد 8 و 9.

ب - مجموع داراییهای مندرج در ردیفهای یک و دو بند الف این ماده نباید از 25 درصد مجموع بدهی های بانک مرکزی ایران بابت اسکناسهای منتشر شده کمتر باشد.

تبصره - ارزش دارایی های موضوع این ماده در صورتی که قیمت خرید آنها پایین تر از قیمت اسمی باشد به قیمت خرید و در

- صورتی که قیمت خرید آنها زیادتیر از قیمت اسمی باشد به قیمت اسمی محسوب می‌شود.
- ماده 6 - داراییهای طلا موضوع ردیف (1) بند الف ماده 5 عبارتند از:
- الف - شمش طلا، طلای مسکوک موجود در خزانه بانک، طلایی که در بانکهای خارجی و مؤسسات بین‌المللی سپرده شده باشد.
- ب - طلای تحویلی به صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه با وابسته به آنها بابت سهمیه یا سرمایه طبق قوانین مصوب.
- ماده 7 - دارایی‌های ارزی موضوع ردیف (2) بند الف ماده 5 با رعایت تبصره این ماده عبارت است از:
- الف - اسکناسهای خارجی قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی ایران.
- ب - مطالبات ارزی که به سر رسید آنها بیش از شش ماه نمانده باشد.
- ج - هر گونه پرداخت بابت سهمیه و یا سرمایه به صندوق بین‌المللی پول یا بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه با وابسته به آنها طبق قوانین مربوط.
- د - اسناد صادر یا تضمین شده از طرف سازمانهای رسمی بین‌المللی و مؤسسات وابسته به آنها.
- ه - اسناد صادر یا تضمین شده از طرف دولتهای خارجی.
- و - مطالبات ارزی یا مطالبات ریالی قابل تبدیل به ارز از خارجه که بر اثر اجرای موافقت‌نامه‌های بین‌المللی پرداخت یا پایاپای حاصل شده باشد تا حدود پیش‌بینی شده در موافقت‌نامه‌های مزبور.
- ز - اسناد بازرگانی عهده اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی به ارز قابل تبدیل و دارای سه امضاء معتبر که یکی از آنها امضاء بانک و گذارکننده باشد و به سر رسید آنها بیش از شش ماه نمانده باشد.
- ح - اوراق و اسناد بهادار خارجی قابل تبدیل به ارزهای مورد قبول بانک مرکزی ایران.
- ط - موجودی حساب حق برداشت مخصوص در صندوق بین‌المللی پول طبق قوانین مربوط.
- تبصره - ارزها و اسناد و مطالبات ارزی مذکور در این ماده باید از نوع ارزهای قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی ایران باشند.
- ماده 8 - اسناد و اوراق بهادار دولتی موضوع ردیف (3) بند الف ماده 5 عبارت است از:
- الف - اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی یا تضمین شده از طرف وزارت دارایی مشروط بر این که اجازه انتشار یا تضمین آن قانوناً تحصیل شده باشد.
- ب - مطالبات بانک مرکزی ایران از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شهرداریها و مؤسسات وابسته به دولت و یا وابسته به شهرداریها که به طور بازرگانی اداره می‌شوند مشروط بر این که این مطالبات از طرف وزارت دارایی تضمین شده باشد.
- تبصره - جواهرات سلطنتی موضوع قانون 25 آبان 1316 و وثیقه کلیه تعهدات ناشی از اجرای این ماده می‌باشند نگاهداری و حفاظت جواهرات سلطنتی به عهده بانک مرکزی ایران است و استفاده از آنها فقط طبق مقررات این قانون و زیر نظر هیأت اندوخته اسکناس امکان‌پذیر است.
- ماده 9 - اسناد غیر دولتی موضوع ردیف 3 بند الف ماده 5 عبارتست از:
- الف - اسناد بازرگانی ریالی قابل پرداخت به حواله‌کرد دارای سه امضاء معتبر که یکی از آنها امضاء بانک و گذارکننده باشد با سر رسید حداکثر یک سال.
- ب - سایر مطالبات کوتاه مدت ریالی به وثیقه شمش یا مسکوک طلا یا دارایی‌های مندرج در ماده 7 با سر رسید حداکثر یک سال.
- قسمت دوم - بانک مرکزی ایران
- فصل اول - کلیات
- ماده 10 -
- الف - بانک مرکزی ایرانی مسئول تنظیم و اجرای سیاست پولی و اعتباری بر اساس سیاست کلی اقتصادی کشور می‌باشد.
- ب - هدف بانک مرکزی ایران حفظ ارزش پول و موازنه پرداختها و تسهیل مبادلات بازرگانی و کمک به رشد اقتصادی کشور است.
- ج - بانک مرکزی ایران دارای شخصیت حقوقی است و در مواردی که در این قانون پیش‌بینی نشده است تابع قوانین و مقررات مربوط به شرکتهای سهامی خواهد بود.
- د - بانک مرکزی ایران جز در مواردی که قانون صریحاً مقرر داشته باشد مشمول قوانین و مقررات عمومی مربوط به وزارتخانه‌ها و شرکتهای دولتی و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و همچنین مشمول مقررات قسمت بانکداری این قانون نمی‌باشد.
- ه - سرمایه بانک مرکزی ایران پنج میلیارد ریال است که از محل سرمایه قبلی بانک و تفاوت ناشی از اجرای ماده یک این قانون و اندوخته‌های بانک تأمین شده و متعلق به دولت است که تماماً پرداخت شده است. سرمایه بانک به پیشنهاد مجمع عمومی و تصویب هیأت وزیران ممکن است افزایش یابد.
- و - مرکز اصلی بانک مرکزی ایران تهران است و در صورت اقتضای مصالح کشور می‌توان با تصویب هیأت وزیران به محل

دیگری منتقل نمود.

ز - بانک مرکزی ایران می‌تواند در هر محل لازم بداند شعبه تأسیس نماید یا به بانک ملی ایران و در صورت نبودن شعبه یا نمایندگی بانک ملی ایران به بانک دیگری نمایندگی بدهد.

ح - انحلال بانک مرکزی ایران فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

فصل دوم - وظایف و اختیارات

ماده 11 - بانک مرکزی ایران به عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور موظف به انجام وظایف زیر می‌باشد:

الف - انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی رایج کشور طبق مقررات این قانون.

ب - نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری طبق مقررات این قانون.

ج - تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی و تعهد یا تضمین پرداختهای ارزی با تصویب شورای پول و اعتبار و همچنین نظارت بر معاملات ارزی.

د - نظارت بر معاملات طلا و تنظیم مقررات مربوط به این معاملات یا تصویب هیأت وزیران.

ه - نظارت بر صدور و ورود پول رایج ایران و تنظیم مقررات مربوط به آن با تصویب شورای پول و اعتبار.

ماده 12 - بانک مرکزی ایران به عنوان بانکدار دولت موظف به انجام وظایف زیر است:

الف - نگاهداری حسابهای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی و شهرداریها و همچنین مؤسساتی که بیش از نصف سرمایه آنها متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی و یا شهرداریها می‌باشند و انجام کلیه عملیات بانکی آنها در داخل و خارج از کشور.

ب - فروش و بازپرداخت اصل و بهره انواع اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه به عنوان عامل دولت و واگذاری این عاملیت به افراد و یا مؤسسات دیگر.

ج - نگاهداری کلیه ذخائر ارزی و طلائی کشور.

د - نگاهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و شرکت مالی بین‌المللی و مؤسسه بین‌المللی توسعه و مؤسسات مشابه یا وابسته به این مؤسسات.

ه - انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی و مالی و بازرگانی و ترانزیتی بین دولت و سایر کشورها.

تبصره 1 - وزارتخانه‌ها و شهرداریها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات مذکور در بند الف این ماده مکلفند جوهری را که در اختیار دارند منحصراً نزد بانک مرکزی ایران نگاهداری نمایند و کلیه عملیات بانکی خود را منحصراً توسط بانک مرکزی ایران انجام دهند و اطلاعاتی که بانک مرکزی ایران در انجام وظایف خود از آنها بخواهد در اختیار آن بگذارند.

تبصره 2 - وزارتخانه‌ها و شرکتها و مؤسساتی که به موجب قوانین خاص مجاز به انجام عملیات بانکی وسیله بانکهای دیگر می‌باشند مشمول مفاد بند الف و قسمت اول تبصره یک این ماده نخواهند بود.

ماده 13 - بانک مرکزی ایران دارای اختیارات زیر می‌باشد.

1 - دادن وام و اعتبار به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

2 - تضمین تعهدات دولت و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

3 - دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطایی به شرکت‌های دولتی و شهرداریها و همچنین به مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها با تأمین کافی.

4 - تنزیل مجدد براتها و اسناد بازرگانی کوتاه مدت بانکها و دادن اعتبار به بانکها با تأمین کافی.

5 - خرید و فروش اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی و اوراق قرضه صادر شده از طرف دولت‌های خارجی یا مؤسسات مالی بین‌المللی معتبر.

6 - خرید و فروش طلا و نقره.

7 - افتتاح و نگاهداری حساب جاری نزد بانکهای خارج و یا نگاهداری حساب بانکهای داخل و خارج نزد خود و انجام کلیه عملیات مجاز بانکی دیگر و تحصیل اعتبارات در داخل و خارج به حساب خود و یا به حساب بانکهای داخل.

تبصره 1 - دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطایی به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موکول به تضمین وزارت دارایی است.

تبصره 2 - آیین‌نامه‌های مربوط به اجرای این ماده به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده 14 - بانک مرکزی ایران در حسن اجرای نظام پولی کشور می‌تواند به شرح زیر در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند.

1 - تعیین نرخ رسمی تنزیل مجدد و بهره وامها که ممکن است بر حسب نوع وام و اوراق و اسناد نرخهای مختلف تعیین شود.

2 - تعیین نسبت دارایی‌های آبی بانکها به کلیه دارایی‌ها یا به انواع بدهی‌های آنها بر حسب نوع فعالیت بانکها یا سایر ضوابط به تشخیص بانک مرکزی ایران.

- 3 - تعیین نسبت و نرخ بهره سپرده قانونی بانکها نزد بانک مرکزی ایران که ممکن است بر حسب ترکیب و نوع فعالیت بانکها نسبت‌های متفاوتی برای آن تعیین گردد ولی در هر حال این نسبت از 10 درصد کمتر و از 30 درصد بیشتر نخواهد بود.
 - 4 - تعیین میزان حداقل و حداکثر بهره و کارمزد دریافتی و پرداختی بانکها.
 - 5 - تعیین نسبت مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته بانکها به انواع داراییها.
 - 6 - تعیین حداکثر نسبی تعهدات ناشی از افتتاح اعتبار اسنادی - ظهرنویسی یا ضمانت‌نامه‌های صادر از طرف بانکها و نوع و میزان وثیقه این قبیل تعهدات.
 - 7 - تعیین شرایط معاملات اقساطی که اعتبار آن از طرف بانکها تأمین می‌شود.
 - 8 - تعیین مقررات افتتاح حساب جاری و پس‌انداز و سایر حسابها.
 - 9 - تعیین نوع و میزان جوائز و هر گونه امتیاز دیگری که برای جلب سپرده‌های جاری یا پس‌انداز از طرف بانکها عرضه می‌گردد و تعیین ضوابط برای تبلیغات بانکها در این مورد.
 - 10 - رسیدگی به عملیات و حسابها و اسناد و مدارک بانکها و اخذ هر گونه اطلاعات و آمار از بانکها با توجه به لزوم حفظ اسرار حرفه‌ای.
 - 11 - محدود کردن بانکها به انجام یک یا چند نوع از فعالیت‌های مربوط به طور موقت یا دائم.
 - 12 - تعیین نحوه مصرف وجوه سپرده‌های پس‌انداز و سپرده‌های مشابه نزد بانکها.
 - 13 - تعیین حداکثر مجموع وام‌ها و اعتبارات بانکها به طور کلی یا در هر یک از رشته‌های مختلف.
 - 14 - تعیین شرایط کلی اخذ وام بانکها از اشخاص و صدور گواهی سپرده.
 - 15 - تعیین مقررات مشروح در بندهای 1 تا 14 بالا برای مؤسسات اعتباری غیر بانکی.
- تبصره - استفاده از اختیارات موضوع این ماده باید قبلاً به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.
- ماده 15 - رییس کل بانک مرکزی ایران نماینده دولت در صندوق بین‌المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین‌المللی پول از طریق بانک مرکزی ایران خواهد بود و انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در صندوق بین‌المللی پول به بانک ملی ایران و اگذار شده است با بانک مرکزی ایران می‌باشد.
- فصل سوم - ارکان
- ماده 16 - بانک مرکزی ایران دارای ارکان ذیل می‌باشد:
- 1 - مجمع عمومی.
 - 2 - شورای پول و اعتبار.
 - 3 - هیأت عامل.
 - 4 - هیأت نظارت اندوخته اسکناس.
 - 5 - هیأت نظار.
- بخش اول - مجمع عمومی
- ماده 17 -
- الف - مجمع عمومی بانک از وزیر دارایی - وزیر اقتصاد و یک وزیر دیگر به انتخاب هیأت وزیران به نمایندگی از طرف دولت تشکیل می‌شود. ریاست مجمع عمومی بانک با وزیر دارایی است.
- ب - اعضاء سایر ارکان بانک در جلسات و مذاکرات مجمع عمومی بدون حق رأی شرکت می‌کنند.
- ج - وظایف مجمع عمومی به شرح زیر است:
- 1 - رسیدگی و تصویب ترازنامه بانک مرکزی ایران.
 - 2 - رسیدگی و اتخاذ تصمیم نهایی نسبت به گزارشهای هیأت نظار.
 - 3 - رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره پیشنهاد تقسیم سود ویژه.
 - 4 - انتخاب اعضاء هیأت نظار به پیشنهاد وزیر دارایی.
 - 5 - سایر وظایفی که طبق مقررات این قانون به عهده مجمع عمومی گذارده شده است.
- د - جلسات مجمع عمومی بانک حداقل سالی یک مرتبه تا پایان تیر ماه و نیز در مواقع دیگر به نظر وزیر دارایی یا به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران به دعوت وزیر دارایی تشکیل خواهد شد.
- ه - برای مذاکره و اخذ تصمیم در جلسات مجمع عمومی حضور کلیه اعضایی که حق رأی دارند و رییس کل یا قائم مقام رییس کل بانک مرکزی ایران ضروری خواهد بود.
- و - تصمیمات مجمع عمومی به اکثریت آراء دارندگان حق رأی اتخاذ خواهد شد.
- بخش دوم - شورای پول و اعتبار
- ماده 18 -

- الف - شوراي پول و اعتبار به منظور مطالعه و اتخاذ تصميم درباره سياست كلي بانك مركزي ايران و نظارت بر امور پولي و بانكي كشور عهده‌دار وظيف زير است:
- 1 - رسيدگي و تصويب سازمان و بودجه و مقررات استخدا مي و آيين‌نامه‌هاي داخلي بانك مركزي ايران.
 - 2 - رسيدگي و اظهار نظر نسبت به ترازنامه بانك مركزي ايران براي طرح در مجمع عمومي.
 - 3 - رسيدگي و تصويب آيين‌نامه‌هاي مذکور در اين قانون.
 - 4 - اظهار نظر در مسائل بانكي و پولي و اعتباري كشور و همچنين اظهار نظر نسبت به لوايح مربوط به وام يا تضمين اعتبار و هر موضوع ديگري كه از طرف دولت به شورا ارجاع مي‌شود.
 - 5 - دادن نظر مشورتي و توصيه به دولت در مسائل بانكي و پولي و اعتباري كشور كه به نظر شورا در وضع اقتصادي و به خصوص در سياست اعتباري كشور مؤثر خواهد بود.
 - 6 - اظهار نظر درباره هر موضوعي كه از طرف رييس كل بانك مركزي ايران در حدود اين قانون به شورا عرضه مي‌گردد.
- ب - اعضاء شوراي پول و اعتبار عبارتند از:
- 1 - رييس كل بانك مركزي ايران.
 - 2 - دادستان كل كشور.
 - 3 - يك نفر از معاونان وزارت دارايي به معرفي وزير دارايي.
 - 4 - يك نفر از معاونان وزارت اقتصاد به معرفي وزير اقتصاد.
 - 5 - رييس دفتر بودجه.
 - 6 - رييس اتاق بازرگاني و صنايع و معادن ايران.
 - 7 - مدير عامل كانون بانكها موضوع ماده 38 اين قانون.
 - 8 - دو نفر مطلع در امور مالي و پولي به تشخيص و انتخاب وزير دارايي.
 - 9 - يك نفر مطلع در امور بازرگاني و صنعتي به تشخيص و انتخاب وزير اقتصاد.
 - 10 - يك نفر مطلع در امور كشاورزي به تشخيص و انتخاب وزير كشاورزي.
- تبصره 1 - رياست شوراي پول و اعتبار با رييس كل بانك مركزي ايران است
- تبصره 2 - افراد مذکور در ردیف‌هاي 8 و 9 و 10 بند ب براي مدت دو سال عضويت شورا را دارا خواهند بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
- تبصره 3 - در صورت استعفا - فوت و يا احراز عدم صلاحيت يا عدم توانايي براي عضويت در شورا در مورد هر يك از افراد ردیف‌هاي 8 و 9 و 10 بند ب شخص ديگري براي بقيه مدت به ترتيب مقرر انتخاب خواهد شد.
- ج - شورا بر حسب دعوت رييس كل بانك يا تقاضاي حداقل سه نفر از اعضاء تشكيل جلسه خواهد داد و مسائلي كه رييس كل بانك يا اعضاي متقاضي در نظر داشته باشند مطرح خواهد شد.
- د - جلسات شورا با حضور حداقل 8 نفر از اعضاء رسميت خواهد يافت و نظرات و توصيه‌ها و تصميمات شورا با رأي موافق 6 نفر از اعضاي حاضر در جلسه رسمي معتبر است.
- ه - شورا مي‌تواند از اشخاص صلاحيت‌دار براي مشورت دعوت نمايد.
- و - اعضاي شوراي و اشخاصي كه جهت مشورت دعوت مي‌شوند موظف به حفظ اطلاعات و اسرار شورا مي‌باشند مگر در مواردی كه قانوناً مكلف به اظهار اطلاع يا ادای شهادت باشند.
- ز - اعضاي شورا براي حضور در جلسات شورا حق الزحمه‌اي دريافت خواهند كرد كه به پيشنهاد رييس كل بانك و تصويب مجمع عمومي تعيين مي‌گردد.
- ح - اعضاي شوراي پول و اعتبار قبل از شروع به كار بايد در جلسه مجمع عمومي سوگند ياد كنند كه در انجام وظيف شوراي پول و اعتبار نهايت دقت و بي‌نظري را به كار برند و كلييه تصميماتي را كه مي‌گيرند مقرون به صلاح كشور بوده و رعايت كامل حفظ اسرا بانك و شورا بشود.
- بخش سوم - هيات عامل
- ماده 19 -
- الف - هيات عامل بانك مركزي ايران مركب از رييس كل - قائم‌مقام - دبیر كل بانك و سه نفر معاون با اختيارات و مسؤليت‌هاي معين در اين قانون خواهد بود.
- ب -
- 1 - رييس كل بانك مركزي ايران به عنوان بالاترين مقام اجرايي و اداري عهده‌دار كلييه امور بانك به استثناء وظيفي است كه به موجب اين قانون به عهده ارکان ديگر بانك گذارده شده است.
 - 2 - رييس كل بانك مركزي ايران مسؤل حسن اداره امور بانك و موظف به اجراي اين قانون و آيين‌نامه‌هاي مربوط به آن

می‌باشد.

- 3 - رییس کل بانک مرکزی ایران نماینده بانک در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی با حق توکیل می‌باشد.
 - 4 - رییس کل بانک مرکزی ایران می‌تواند حق امضاء و قسمتی از اختیارات خود را به اعضای هیأت عامل و کارمندان بانک تفویض نماید.
 - 5 - رییس کل بانک مرکزی ایران به پیشنهاد وزیر دارایی و تصویب هیأت وزیران به موجب فرمان همایونی برای مدت پنج سال منصوب می‌شود و انتصاب مجدد او بلامانع است.
 - ج - قائممقام رییس کل بانک به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و موافقت وزیر دارایی و تصویب هیأت وزیران به فرمان همایونی برای مدت پنج سال منصوب می‌گردد و انتصاب مجدد او بلامانع است.
 - اختیارات قائممقام رییس کل بانک مرکزی ایران از طرف رییس کل تعیین می‌شود و در صورت غیبت یا استعفا یا معذوریت یا فوت رییس کل بانک قائممقام دارایی کلیه اختیارات رییس کل می‌باشد.
 - د - دبیر کل بانک به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و تصویب مجمع عمومی منصوب می‌گردد و سرپرستی دبیرخانه شورای پول و اعتبار رانیز به عهده خواهد داشت. دبیر کل بانک صورت جلسات شورای پول و اعتبار را برای اطلاع وزیر دارایی و وزیر اقتصاد ارسال خواهد داشت.
 - ه - معاونان بانک از طرف رییس کل بانک مرکزی ایران منصوب و وظایف آنان به وسیله نامبرده تعیین می‌شود.
- ماده 20 -
- الف - حقوق و مزایای رییس کل و قائممقام رییس کل بانک مرکزی ایران از طرف مجمع عمومی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می‌شود.
 - ب - حقوق و مزایای دبیر کل و معاونان بانک به پیشنهاد رییس کل و تصویب مجمع عمومی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می‌شود.
 - ج - رییس کل بانک - قائممقام رییس کل - دبیر کل و معاونان بانک قبل از شروع به کار در مجمع عمومی سوگند یاد خواهند نمود که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظایف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.
 - د - اعضاء هیأت عامل در دوران تصدی خود مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری خواهند بود و نباید صاحب سهم بانکها یا مؤسسات اعتباری خصوصی باشند.
 - ه - اعضاء هیأت عامل در دوران تصدی خود نمی‌توانند در دستگاه‌های دولتی یا خصوصی سمت موظفی دارا باشند.
 - و - قبول سمتهای غیر موظف فقط در مؤسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزش عالی در مورد رییس کل و قائممقام رییس کل بانک مرکزی ایران با تصویب مجمع عمومی و در مورد سایر اعضای هیأت عامل با موافقت رییس کل بانک مرکزی ایران ممکن خواهد بود.
- بخش چهارم - هیأت نظارت اندوخته اسکناس
- ماده 21 -
- الف - هیأت نظارت اندوخته اسکناس عهده‌دار نظارت بر حسن اجرای مفاد ماده 5 این قانون از طریق تحویل و نگاهداری اسکناس‌های چاپ‌شده و همچنین نگاهداری حساب دارایی‌های موضوع ماده 5 و صورت جواهرات سلطنتی و تنظیم مقررات مربوط به نمایش و نظارت بر ورود و خروج آنها از خزانه بانک و بعلاوه نظارت در معدوم کردن اسکناسهایی که باید از جریان خارج شود می‌باشد.
 - ب - هیأت نظارت اندوخته اسکناس از افراد زیر تشکیل می‌شود:
 - 1 - دو سناتور به انتخاب مجلس سنا.
 - 2 - دو نماینده مجلس به انتخاب مجلس شورای ملی.
 - 3 - رییس کل بانک مرکزی ایران.
 - 4 - دادستان کل کشور.
 - 5 - خزانه‌دار کل کشور.
 - 6 - رییس کل دیوان محاسبات.
 - 7 - رییس هیأت نظار.
- تبصره - مدت مأموریت سناتورها و نمایندگان مجلس با مجلسین خواهد بود و در هر حال تا انتخاب جانشین خود به این سمت باقی خواهند ماند.
- ج - آیین‌نامه مربوط به نحوه اجرای وظائف محول به هیأت نظارت اندوخته اسکناس به وسیله هیأت تصویب و به موقع اجرا گذارده می‌شود.
 - د - اعضای هیأت نظارت اندوخته اسکناس برای حضور در جلسات هیأت حق الزحمه‌ای دریافت خواهند کرد که به پیشنهاد رییس

کل بانک و تصویب مجمع عمومی تعیین می‌گردد.

بخش پنجم - هیأت نظار

ماده 22 -

الف - هیأت نظار مسئول رسیدگی به حسابها و تعهدات بانک مرکزی ایران است که نسبت به صحت این حسابها و تعهدات اظهار نظر می‌کند.

ب - وظائف هیأت نظار به شرح زیر است:

1 - رسیدگی به ترازنامه پایان سال بانک مرکزی ایران و تهیه گزارش برای مجمع عمومی سالانه.

2 - رسیدگی به صورت ریز داراییها و بدهیها و خلاصه حسابهای بانک و گواهی آنها برای انتشار.

3 - رسیدگی به عملیات بانک از لحاظ انطباق آنها با موازین قانونی.

ج - هیأت نظار مرکب از یک نفر رییس و چهار نفر عضو از میان حسابرسان خبره یا افراد مطلع در امور حسابداری یا بانکی با داشتن حداقل ده سال سابقه کار است که به پیشنهاد وزیر دارایی و تصویب مجمع عمومی برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

د - رییس هیأت نظار به عنوان رابط موظف است گزارشهای لازم از فعالیتهای بانک و تصمیمات جاری بانک را به وزیر دارایی تسلیم نماید.

تبصره - هیأت نظار در ایفاء وظایف فوق می‌تواند کلیه اسناد حسابها و داراییهای بانک را مورد رسیدگی قرار دهد و به کلیه مقررات و تصمیمات و نوشته‌های بانک که لازم می‌داند دسترسی داشته باشد و بدون مداخله در امور جاری بانک در حدود وظائف خود نظراتی به رییس کل بانک مرکزی ایران بدهد.

ماده 23 -

الف - حقوق و مزایای هیأت نظار از طرف وزیر دارایی تعیین و از بودجه وزارت دارایی قابل پرداخت است.

ب - اعضای هیأت نظار قبل از شروع به کار در مجمع عمومی سوگند یاد خواهند نمود که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظایف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.

ج - اعضای هیأت نظار مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری خواهند بود.

د - اعضای هیأت نظار در دوران تصدی خود نمی‌توانند در دستگاه‌های دولتی یا خصوصی سمت موظف دارا باشند.

ه - قبول سمت‌های غیر موظف فقط در مؤسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزش عالی با تصویب مجمع عمومی بلامانع است.

و - آیین‌نامه داخلی هیأت نظار به وسیله خود هیأت تنظیم و با تصویب وزیر دارایی اجرا خواهد شد.

فصل چهارم - مقررات عمومی

ماده 24 -

الف - سال مالی بانک از اول فروردین هر سال شروع و در آخر اسفند همان سال خاتمه می‌یابد.

ب - ترازنامه و حساب سود و زیان بانک بایستی حداقل یک ماه قبل از تشکیل جلسه سالانه مجمع عمومی به هیأت نظار تسلیم گردد.

ج - بانک مرکزی ایران حداقل ماهی یک بار خلاصه‌ای از وضع حسابهای خود را انتشار خواهد داد.

ماده 25 -

الف - سود ویژه بانک در هر سال به شرح زیر تقسیم خواهد شد:

1 - پرداخت مالیات بر درآمد به حساب درآمد عمومی دولت بر اساس مقررات مربوط به شرکت‌های دولتی.

2 - ده درصد برای اندوخته قانونی تا وقتی که اندوخته مزبور معادل سرمایه بانک بشود.

3 - مبلغی به پیشنهاد رییس کل بانک و تصویب مجمع عمومی برای اندوخته احتیاطی.

4 - مبلغی به پیشنهاد رییس کل بانک و تصویب مجمع عمومی برای انتقال به حساب سال بعد.

ب - باقیمانده سود ویژه پس از تقسیمات مقرر در بند الف متعلق به دولت خواهد بود.

ماده 26 -

الف - دولت موظف است در مقابل زیانهای احتمالی حاصل از تغییر برابریهای قانونی نسبت به طلا و پول‌های خارجی و اتفاقات ناشی از قوه قهریه اسناد خزانه بی‌نام با سررسید معین صادر و به بانک مرکزی ایران تسلیم نماید.

ب - سود احتمالی حاصل از تغییر برابریهای قانونی نسبت به طلا و پول‌های خارجی و اتفاقات ناشی از قوه قهریه به مصرف استهلاك اصل و بهره‌دهی‌های دولت به بانک مرکزی ایران خواهد رسید و مازاد آن به خزانه دولت تحویل خواهد شد.

ج - سود و زیان ناشی از اجرای موافقتنامه‌های پرداخت موضوع بند ه ماده 12 این قانون به حساب دولت منظور خواهد شد.

ماده 27 -

الف - کلیه اسناد تعهد آور صادر از بانک مرکزی به استثنای اسناد مربوط به امور داخلی بانک دارای دو امضای مجاز خواهد بود.
ب - مدت و طرز نگاهداری اسناد و اوراق بازرگانی و دفاتر بانک مرکزی ایران به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظائر آن به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و این قبیل عکسها و فیلمها و نظائر آن در دادگاه‌ها پس از گذشتن مدتهای مقرر در آیین‌نامه حکم اصول اسناد را خواهند داشت.
ماده 28 - اسکناسهای بانک مرکزی ایران و همچنین طلا و نقره و مطلق‌های مسکوک فلزی متعلق به بانک مرکزی ایران از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و هر گونه مالیات و عوارض دیگر معاف است.
ماده 29 - بانک مرکزی ایران در هر مورد که مصلحت اقتصادی و ارزی کشور ایجاب کند می‌تواند با تصویب هیأت وزیران صادرکنندگان یک یا چند نوع کالا را از سپردن پیمان ارزی معاف نماید.

قسمت سوم - بانکداری

فصل اول - شرائط تأسیس بانک

ماده 30 -

الف - تأسیس بانک و اشتغال به عملیات بانکی و استفاده از نام بانک در عنوان مؤسسات اعتباری فقط طبق مقررات این قانون ممکن است.

ب - تشخیص عملیات بانکی با شورای پول و اعتبار می‌باشد.

ج - تأسیس بانک در ایران موقوف به تصویب اساسنامه آن به وسیله شورای پول و اعتبار و صدور اجازه از طرف بانک مرکزی ایران است.

د - مراجع ثبت شرکتها نمی‌توانند تقاضای تأسیس بانکی را در ایران به ثبت برسانند مگر آن که اجازه‌نامه بانک مرکزی ایران و رونوشت گواهی‌شده اساسنامه مربوط که به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است ضمیمه تقاضای ثبت باشد.

ه - هر گونه تغییر در اساسنامه بانکها بایستی به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.

و - ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی بانکها در داخل یا خارج کشور طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد.

تبصره - بانکهایی که قبل از تصویب این قانون تأسیس شده‌اند و اساسنامه آنها با مقررات این قانون مغایرت دارد مکلفند اساسنامه خود را حداکثر ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون با مقررات این قانون تطبیق دهند و آن را به تصویب شورای پول و اعتبار برسانند.

ماده 31 -

الف - تشکیل بانک فقط به صورت شرکت سهامی عام با سهام با نام ممکن خواهد بود.

ب - مدیر عامل و رییس هیأت مدیره و اکثریت اعضاء هیأت عامل و اکثریت اعضاء هیأت مدیره بانکهای ایرانی باید از اتباع ایران باشند.

ج - هر بانکی که بیش از چهل درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی اتباع خارج یا اشخاص حقوقی خارجی باشد از نظر این قانون بانک خارجی محسوب می‌شود و باید تحت عنوان بانک خارجی به ثبت برسد. از نظر این ماده هر شخص حقوقی که صد درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی اتباع ایران نباشد خارجی تلقی می‌شود.

د - بانکهای ایرانی نمی‌توانند بیش از 40 درصد سهام خود را به اتباع خارجی یا اشخاص حقوقی که صد درصد سرمایه آن متعلق به اتباع ایران نیست منتقل نمایند. انتقال سهام بانکهای ایرانی به دولتهای خارجی مطلقاً ممنوع است.

ه - از تاریخ تصویب این قانون تأسیس بانکهای خارجی و مؤسسات اعتباری غیر بانکی خارجی که به عملیات متعارف بانکی اشتغال می‌ورزند فقط با تصویب مجلسین خواهد بود.

مؤسسات اعتباری غیر بانکی مؤسساتی هستند که در عنوان خود از نام بانک استفاده نمی‌کنند ولی به تشخیص بانک مرکزی ایران واسطه بین عرضه‌کنندگان و متقاضیان وجوه و اعتبار می‌باشند و عملیات آنها در حجم و نحوه توزیع اعتبارات مؤثر است.

ماده 32 -

الف - سرمایه بانکها فقط به صورت پول رایج کشور قابل پرداخت است.

ب - حداقل سرمایه بانکهای ایرانی دویست میلیون ریال است که باید تماماً تعهد شده و اقلاً پنجاه درصد آن پرداخت و قبل از تسلیم تقاضای تأسیس نزد بانک مرکزی ایران سپرده شده باشد.

حداقل سرمایه بانکهای خارجی دویست میلیون ریال است که باید تماماً قبل از تسلیم تقاضای تأسیس در بانک مرکزی ایران سپرده شده باشد.

ج - بانک مرکزی ایران با تصویب شورای پول و اعتبار می‌تواند مهلت پرداخت سرمایه تعهد شده بانکهای ایرانی را تعیین و برای اجراء به بانکها ابلاغ نماید.

د - بانک مرکزی ایران می‌تواند با تصویب هیأت وزیران حداقل سرمایه مذکور در بند ب را در مورد کلیه بانکها یا در مورد بانکهایی که فعالیت آنها در رشته‌های مخصوصی است افزایش دهد.

فصل دوم - شرایط و نحوه فعالیت بانکها

ماده 33 -

الف - میزان و نحوه ایجاد اندوخته قانونی بانکها و طرز استفاده از آن طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین خواهد شد. اندوخته قانونی از 0.15 سود ویژه سالانه کمتر و از 0.20 بیشتر نخواهد بود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید اختیاری است.

ب - در صورتی که سرمایه بانکی بر اثر زیان از حداقل مقرر در این قانون کمتر شود باید بر اساس آیین‌نامه‌ای که در این مورد به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید سرمایه خود را تکمیل نماید.

ج - نحوه و اصول حسابداری و دفترداری بانکها به نحوی که ترازنامه مربوط نشان دهنده کلیه داراییها و بدهیهای بانک باشد به وسیله شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و بانکها مکلف به اجرای آن خواهند بود.

د - میزان استهلاک داراییهای منقول و غیرمنقول قابل استهلاک و هزینه‌های تأسیس و توسعه و همچنین میزان اندوخته‌های احتیاطی بانکها از طرف شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و بانکها موظف به اجرای آن خواهند بود.

ه - بانکها مکلفند ترازنامه و حساب سود و زیان خود را به گواهی حسابداران رسمی برسانند.

و - مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی و اسناد و دفاتر بانکها به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظایر آن به موجب آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین خواهد شد و این قبیل عکسها و فیلمها و نظایر آن در دادگاهها پس از گذشتن مدتهای مقرر در آیین‌نامه حکم اصول اسناد را خواهند داشت.

ماده 34 - انجام عملیات زیر برای بانکها ممنوع است:

1 - خرید و فروش کالا به منظور تجارت.

2 - معاملات غیر منقول جز برای بانکهایی که هدف آنها انجام معاملات غیرمنقول است.

3 - خرید سهام و مشارکت در سرمایه یک یا چند شرکت و یا خرید اوراق بهادار داخلی یا خارجی به حساب خود به ميزانی بیش از آنچه بانک مرکزی ایران به موجب دستورها یا آیین‌نامه‌های خاص تعیین خواهد کرد.

4 - اعطای اعتبار به اعضای ارکان خود و مؤسساتی که اعضای مزبور در آن ذینفع‌اند و سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی بیش از آنچه بانک مرکزی ایران به موجب دستورها یا آیین‌نامه‌های خاص تعیین خواهد کرد.

5 - اعطای اعتبار به اعضای ارکان یا رؤسای ادارات و بازرسان بانک مرکزی ایران مگر با رعایت آیین‌نامه‌ای که در این مورد به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

6 - انتشار اوراق دیداری در وجه حامل.

تبصره - تملك غیر منقول برای استیفاء مطالبات یا برای تأمین محل کار یا مسکن کارکنان بانک و معاملات نسبت به آن طبق شرایطی که بانک مرکزی ایران تعیین خواهد نمود مشمول ممنوعیت موضوع بند 2 این ماده نخواهد بود.

ماده 35 -

الف - محکومین به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از این که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد از تصدی اداره امور بانکها به هر عنوان ممنوع می‌باشند.

ب - مدیران و رؤسای هیچ بانکی نمی‌توانند بدون اجازه بانک مرکزی ایران در بانک دیگری سهم یا سمتی داشته باشند.

ج - هر بانک در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می‌شود مسئول و متعهد جبران خواهد بود.

مدیر عامل، رئیس هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل و اعضای هیأت مدیره هر بانک نیز در مقابل صاحبان سهام و مشتریان مسئول خساراتی می‌باشند که به علت تخلف هر یک از آنها از مقررات و قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به این قانون یا اساسنامه آن بانک به صاحبان سهام یا مشتریان وارد می‌شود.

تبصره - مرجع صالح برای تشخیص و تطبیق احکام صادره از دادگاه‌های خارجی در مورد بند الف این ماده وزارت دادگستری است.

ماده 36 - طرز تهیه و تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان بانکها و مؤسسات اعتباری از طرف بانک مرکزی ایران تعیین خواهد شد.

ماده 37 - بانکها مکلفند مقررات این قانون و آیین‌نامه‌های متکی بر آن و دستورهای بانک مرکزی ایران را که به موجب این قانون یا آیین‌نامه‌های متکی بر آن صادر می‌شود و همچنین مقررات اساسنامه مصوب خود را رعایت کنند.

ماده 38 -

الف - کلیه بانکهایی که در ایران کار می‌کنند عضو کانون بانکها شناخته می‌شوند.

ب - کانون بانکها داراي شخصيت حقوقي و استقلال مالي بوده و به موجب اساسنامه‌هاي که به تصويب شوراي پول و اعتبار خواهد رسيد ادار خواهد شد.

فصل سوم - ترتيب انحلال و ورشکستگي بانکها

ماده 39 - در موارد زير ممکن است بنا به پيشنهاد رييس کل بانک مرکزي ايران و تأييد شوراي پول و اعتبار و تصويب هيأتي مرکب از نخست وزير و وزير دارايي و وزير اقتصاد و وزير دادگستري اداره امور بانک به عهده بانک مرکزي ايران واگذار شود يا ترتيب ديگري براي اداره بانک داده شود يا اجازه تأسيس بانک لغو شود.

الف - در صورتي که مقامات صلاحيتدار بانک تقاضا نمايند.

ب - در صورتي که بانک در مدت يك سال از تاريخ ابلاغ اجازه تأسيس عمليات خود را شروع نکند.

ج - در صورتي که بانكي بدون عذر موجه فعاليت خود را براي مدتي متجاوز از يك هفته قطع کند.

د - در صورتي که بانكي برخلاف اين قانون و آيين‌نامه‌هاي متكي بر آن و دستورات بانک مرکزي ايران که به موجب اين قانون يا آيين‌نامه‌هاي متكي بر آن صادر مي‌شود و يا برخلاف اساسنامه مصوب خود عمل نمايد.

ه - در صورتي که قدرت پرداخت بانكي به خطر افتد يا سلب شود.

تبصره - بانكي که اجازه تأسيس آن لغو مي‌شود از تاريخ الغاء اجازه تأسيس طبق دستور بانک مرکزي ايران عمل خواهد کرد.

ماده 40 - طرز اداره بانک در موارد مذکور در ماده 39 و نحوه الغاء اجازه تأسيس به موجب آيين‌نامه‌هاي مي‌باشد که به تصويب کميسيون‌هاي دارايي مجلسين خواهد رسيد.

ماده 41 -

الف - در صورتي که توقف يا ورشکستگي بانكي اعلام شود دادگاه قبل از هر گونه اتخاذ تصميم نظر بانک مرکزي ايران را جلب خواهد کرد. بانک مرکزي ايران از تاريخ وصول استعلام دادگاه بايد ظرف يك ماه نظر خود را کتباً به دادگاه اعلام دارد. دادگاه با توجه به نظر بانک مرکزي ايران و دلایل موجود در پرونده تصميم مقتضي اتخاذ خواهد کرد.

ب - تصفيه امور بانک ورشکسته با اداره تصفيه امور ورشکستگي مي‌باشد.

ج - در تمام موارد انحلال و ورشکستگي بانکها تصفيه امور آنها با نظارت نماينده بانک مرکزي ايران انجام خواهد گرفت.

د - استرداد سپرده‌هاي پس‌انداز يا سپرده‌هاي مشابه تا ميزان پنجاه هزار ريال در درجه اول و سپرده‌هاي حساب جاري و سپرده‌هاي ثابت تا همان مبلغ در درجه دوم بر کليه تعهدات ديگر بانکهاي منحل شده يا ورشکسته و ساير حقوق ممتازه مقدم است.

ه - با انحلال يا ورشکستگي يك بانک نام آن از دفاتر اداره ثبت حذف خواهد شد.

فصل چهارم - مقررات کيفري و انتظامي

ماده 42 -

الف - خريد و فروش ارز و هر گونه عمليات بانكي که موجب انتقال ارز يا تعهد ارزي گردد يا ورود يا خروج ارز يا پول رايج کشور بدون رعايت مقرراتي که بانک مرکزي ايران به موجب ماده 11 اين قانون مقرر مي‌دارد ممنوع است. متخلفين به جزاي نقدي تا معادل 50% مبلغ موضوع تخلف محکوم خواهند شد.

ب - تأسيس بانک و اشتغال به بانکداري بدون رعايت مقررات اين قانون و استفاده از نام بانک در عنوان مؤسسات اعتباري ممنوع است. مرتکبه حبس تأديبي تا شش ماه محکوم خواهد شد و در صورت اقتضاء دادستان مي‌تواند به درخواست بانک مرکزي ايران موقتاً دستور تعطيل مؤسسه را تا تعيين تکليف نهايي آن از طرف دادگاه بدهد.

تبصره - تعقيب کيفري در موارد فوق منوط به شکايت بانک مرکزي ايران است.

ماده 43 - بانکها و مؤسسات اعتباري که نسبتهاي مقرر در بندهاي 2 و 3 و 5 و 6 ماده 14 را رعايت نکنند به تشخيص شوراي پول و اعتبار مکلف به پرداخت مبلغ معادل 12% در سال نسبت به مبلغ مورد تخلف خواهند بود.

ماده 44 - تخلف از ساير مقررات اين قانون و آيين‌نامه‌هاي آن و دستورات بانک مرکزي ايران که به موجب اين قانون يا آيين‌نامه‌هاي آن صادر مي‌شود موجب مجازاتهاي انتظامي زير خواهد بود:

1 - تذکر کتبي به مديران يا متصدیان متخلف.

2 - پرداخت مبلغی روزانه تا حداکثر دويست هزار ريال براي ايام تخلف.

3 - ممنوع ساختن بانک يا مؤسسه اعتباري غير بانكي از انجام بعضي امور بانكي به طور موقت يا دائم.

مرجع رسيدگي به تخلفات موضوع اين ماده و صدور حکم به مجازاتهاي انتظامي هيأت انتظامي بانکها خواهد بود که مرکب است از نماينده دادستان کل يك نفر نماينده کانون بانکها و يك نفر از اعضاي شوراي پول و اعتبار به انتخاب شورا. دبیر کل بانک سمت دادستان هيأت را خواهد داشت.

احکام هيأت انتظامي ظرف ده روز از تاريخ ابلاغ قابل تجديدنظر در شوراي پول و اعتبار خواهد بود و رأي شورا قطعي است. تبصره 1 - وجوه موضوع ماده 43 و بند 2 اين ماده وسيله بانک مرکزي ايران از بانک يا مؤسسه مربوط وصول و به حساب درآمد عمومي منظور خواهد شد.

تبصره 2 - ترتیب رسیدگی و تشخیص تخلفات و تعیین هر يك از مجازاتهاي انتظامي براي تخلفات و ترتیب درخواست تجديد نظر و طرز رسیدگی مجدد و اجرائي تصمیمات هیأت رسیدگی و شوراي پول و اعتبار مطابق آیین نامه‌اي خواهد بود که به تصویب شوراي پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده 45 - کلیه قوانین و مقررات دیگر در مواردی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ اجرائي این قانون ملغي است و تا زمانی که آیین نامه‌هاي این قانون به تصویب نرسیده است آیین نامه‌هاي سابق مشروط بر این که با مفاد این قانون به تشخیص شوراي پول و اعتبار معارض نباشد قابل اجرا خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر چهل و پنج ماده و بیست تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز چهارشنبه 1351.4.7، در جلسه روز یکشنبه هیجدهم تیر ماه يك هزار و سیصد و پنجاه و يك شمسي به تصویب مجلس شوراي ملي رسید.